

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 530/2024-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Mudrákom, Hurbanovo námestie 1, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresný súd Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. 7Nc/154/88 po právoplatnosti nálezu č. k. III. ÚS 564/2015-35 z 2. februára 2016 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 7Nc/154/88 po právoplatnosti nálezu č. k. III. ÚS 564/2015-35 z 2. februára 2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 530/2024-21 z 2. októbra 2024 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. 7Nc/154/88 po právoplatnosti nálezu č. k. III. ÚS 564/2015-35 z 2. februára 2016. V petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 20 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyžiadaného vyjadrenia predsedníčky mestského súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa podaním (doplňaným v priebehu konania) doručeným Obvodnému súdu Bratislava 1 12. augusta 1988 domáhal od Československého štátu, zastúpeného Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej socialistickej republiky, náhrady škody spôsobenej nesprávnym postupom súdov vo veci sp. zn. 14C/135/85, resp. sp. zn. 11Co/148/86 a sp. zn. 12C/71/87. Toto konanie bolo vedené pod sp. zn. 7Nc/154/88 a po pripojení veci vedenej pod sp. zn. 10C/13/91 ho okresný súd uznesením z 29. júna 2015 zastavil pre prekážku *res iudicata*. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu odvolanie.

3. Sťažovateľ sa v tom čase obrátil aj na ústavný súd, ktorý o jeho v poradí prvej sťažnosti proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní rozhodol nálezom č. k. III. ÚS 564/2015-35 z 2. februára 2016 tak, že jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietáhov, sťažovateľovi priznal primerané finančné zadostučinenie vo výške 500 eur a náhradu trov konania.

4. O odvolaní sťažovateľa krajský súd rozhodol uznesením sp. zn. 7Co/2/2016 z 30. septembra 2016 tak, že napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd následne uznesením z 9. mája 2017 podanie sťažovateľa odmietol podľa § 129 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Podľa oznámenia mestského súdu nadobudlo toto uznesenie právoplatnosť 3. júna 2017. Sťažovateľ však uvádza, že proti tomuto uzneseniu (ktoré mu bolo doručené 18. mája 2017) podal 31. mája 2017 odvolanie, o ktorom nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté. Prílohou ústavnej sťažnosti je elektronická doručka a printscreen obrazovky elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľa (slovensko.sk), z ktorých vyplýva, že 31. mája 2017 o 11.47 h odoslal okresnému súdu podanie s predmetom „Všeobecná agenda“, ktorého prílohu tvoril súbor označený ako [REDACTED]-7Nc_154_88-odvolanie 2017 05.31.xzep.“, a 31. mája 2017 o 11.59 h mu bola doručená „doručenka k Všeobecná agenda“ od odosielateľa okresný súd. Sťažovateľ bezúspešne kontaktoval v máji 2024 mestský súd so žiadosťou o nahliadnutie do spisu sp. zn. 7Nc/154/88.

5. Predsedníčka mestského súdu ústavnému súdu oznámila, že podľa elektronického súdneho spisu bol spis vedený na okresnom súde pod sp. zn. 7Nc/154/88 uložený 20. júla 2017 do archívu a zároveň z neho nevyplýva informácia, že by proti uzneseniu z 9. mája 2017 bolo podané

odvolanie. Predmetný spis sa nepodarilo dohľadať v archíve mestského súdu ani Mestského súdu Bratislava I, spis sa fyzicky na mestskom súde nikdy nenachádzal.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta, že ani po ôsmich rokoch po vydaní nálezu nevykonal okresný (ani žiaden iný) súd v napadnutom konaní žiadny úkon smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu. Celkové prieťahy v konaní pritom predstavujú 36 rokov, čím sa súdy zároveň dopustili aj odmietnutia spravodlivosti (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) sťažovateľovi. Upriamuje pozornosť nielen na extrémnu dĺžku napadnutého konania, ale aj na svoj vysoký vek (89 rokov). Pravým dôvodom zbytočných prieťahov je podľa sťažovateľa skutočnosť, že na súdoch sa predmetný spis stratil. Strata spisu predstavuje absolútne odopretie spravodlivosti, keďže došlo k nenávratnej strate dôkazov, k zmene rozhodovacej praxe a samotnú žalobu nie je možné rekonštruovať z iných zdrojov. V súvislosti s výškou žiadaného finančného zadosťučinenia pripomína, že hodnota požadovanej náhrady škody prepočítaná na súčasnú menu je len zlomkom reálnej škody.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie predsedníčka mestského súdu vo vyjadrení uviedla, že sa v celom rozsahu pridrižiava svojho predchádzajúceho vyjadrenia. Doplnila, že sťažovateľ podal na Okresnom súde Bratislava I a Okresnom súde Bratislava II veľký počet neúplných, prípadne totožných návrhov, ktoré viacnásobne menil a dopĺňal. Mestský súd v súčasnosti eviduje 129 podaných návrhov sťažovateľa, pričom 118 z nich je právoplatne skončených a 11 neskončených. Spôsobil tak procesné nejasnosti, ktoré sťažovali identifikáciu uplatňovaných nárokov a spomaľovali priebeh konaní. Sťažovateľ sa sedem rokov od podania údajného odvolania o stav konania nijak nezaujímal.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní mestského súdu a sťažovateľa dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní, najmä v dôsledku straty predmetného spisu.

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne

až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (napr. I. ÚS 264/2021).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 272/04, III. ÚS 130/2020, I. ÚS 250/2020), ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria považuje aj povahu prerokúvanej veci. K vzniku zbytočných priet'ahov v konaní pred všeobecným súdom môže pritom dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (napr. II. ÚS 29/2023).

11. Na závery, ktoré k označeným kritériám zaujal ústavný súd pri rozhodovaní o prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľa, odkazuje ústavný súd aj v prerokúvanej veci (pozri III. ÚS 564/2015).

12. Ústavný súd pri ustálení záveru, že vec nie je po právnej ani po faktickej stránke mimoriadne zložitá, prihliadol aj na to, že v posudzovanom období po právoplatnosti jeho prvého nálezu rozhodol okresný súd procesným rozhodnutím o odmietnutí podania sťažovateľa podľa § 129 ods. 3 CSP.

13. Ústavný súd v súvislosti so správaním sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania konštatuje, že je potrebné na jeho ťarchu pripísať to, že v priebehu siedmich rokov od podania odvolania sa o stav konania nezaujímal vôbec, čo ústavný súd zohľadnil pri ustálení sumy priznaného finančného zadosťučinenia, ale aj pri celkovom hodnotení napadnutého konania. Uvedené podľa ústavného súdu súvisí so značným počtom konaní iniciovaných sťažovateľom a vedených pred mestským súdom, čo má v neposlednom rade dopad aj na význam konkrétneho predmetného konania pre sťažovateľa.

14. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup mestského súdu. Po právoplatnosti prvého nálezu ústavného súdu (v tom čase) okresný súd uznesením z 9. mája 2017 podanie sťažovateľa odmietol a po vyznačení doložky právoplatnosti uložil spis 20. júla 2017 do archívu. Po uložení spisu do príslušného archívu sa ho už však nepodarilo mestským súdom dohľadať.

15. Ústavný súd už vyslovil, že strata spisu nezavahuje okresný súd zodpovednosti za vzniknuté priet'ahy v konaní (m. m. I. ÚS 318/2022). Strata súdneho spisu, pokiaľ vyplýva z činnosti štátneho orgánu (nielen súdu), nemôže ísť „objektívne vzaté“ na ujmu účastníka, ktorý sa v súdnom konaní domáha ochrany svojich práv. Rovnako potom ani obdobie, počas ktorého je spis rekonštruovaný, nesmeruje zo strany súdu „objektívne vzaté“ k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa osoba (sťažovateľ) obrátila na súd, aby o jej veci rozhodol (porov. I. ÚS 285/2023).

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí a priloženými listinami preukazuje, že proti uzneseniu o odmietnutí jeho podania odoslal 31. mája 2017 okresnému súdu odvolanie. Toto podanie nebolo zaevidované, čo je rovnako pochybením mestského súdu (prov. m. m. IV. ÚS 365/2022).

17. S poukazom na nesporný fakt straty súdneho spisu, ako aj odvolania sťažovateľa a z toho vyplývajúcu absolútnu nečinnosť mestského súdu po jeho podaní je postup mestského súdu bez ďalšieho ústavnoprávne neakceptovateľný (porov. m. m. II. ÚS 28/2023).

18. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. III. ÚS 564/2015-35 z 2. februára 2016 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezú).

19. Sťažovateľ sa domáha aj vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy z dôvodu odmietnutia spravodlivosti mestským súdom s prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania, ako aj skutočnosť, že došlo k strate predmetného spisu.

20. Ústavný súd, berúc do úvahy, že 1.) sťažovateľ sa obrátil na súd ešte v roku 1988, 2.) pričom toto jeho neúplné, resp. nezrozumiteľné podanie bolo odmietnuté až v roku 2017, a 3.) sťažovateľ preukázateľne doručil okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu o odmietnutí jeho podania, čím dostatočne spochybnil mestským súdom tvrdenú právoplatnosť tohto uznesenia, 4.) v súbehu so skutočnosťou straty predmetného spisu, ako aj nezaevidovania odvolania sťažovateľa, dospel k záveru o dôvodnosti námietky sťažovateľa, že namietaný postup mestského súdu dosahuje rozmer odmietnutia spravodlivosti. Preto vyslovil, že napadnutým postupom mestského súdu bolo porušené aj právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezú).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

21. Ústavný súd návrhu sťažovateľa, aby mestskému súdu prikázal v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezú), keďže príkaz konať vyslovil už v náleze č. k. III. ÚS 564/2015-35 z 2. februára 2016.

22. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv sa sťažovateľ v sťažnostnom návrhu domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 eur.

23. Ústavný súd považoval za vhodné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľovi ústavný súd, tak ako už predznamenal, prihliadal na postoj sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania, ktorý po podaní odvolania v roku 2017 sa o predmetnú vec začal zaujímať až v máji 2024. Uvedené v súbehu s počtom konaní (129), ktoré podľa oznámenia mestského súdu sťažovateľ inicioval, nevytvára o význame napadnutého konania pre sťažovateľa. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje za dostatočné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 500 eur (bod 2 výroku tohto nálezú). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezú).

VI. Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

26. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a priznal náhradu za dva právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vykonané v roku 2024. Pri výpočte trov konania vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2024 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 343,25 eur a režijný paušál 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). K tomu bola pripočítaná daň z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľa je vedený vo verejne dostupnom zozname daňových subjektov registrovaných pre DPH.

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu